

ОСОБЛИВОСТІ АПЕЛЯТИВНИХ НОМІНАЦІЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО РОЗМОВНОГО ДИСКУРСУ (на матеріалі серіалу «Одного разу під Полтавою»)

У статті розглядаються особливості номінацій адресата мовлення в сучасному українському розмовному дискурсі. Огляд здійснено крізь призму комунікативної лінгвістики й тих специфічних ознак, що притаманні цьому напрямку. Аналіз проводиться на базі розмовного дискурсу, репрезентованого в серіалі «Одного разу під Полтавою». Автор звертає увагу на питання граматичної норми та причин відхилення від неї під час вираження апеляції, а також на таку важливу ознаку апелятивів, як їх адекватність / неадекватність у межах заданої комунікативної ситуації.

Ключові слова: апелятив, вокатив, ознака адекватності / неадекватності, комунікативний акт і комуніканти.

Бойко И. А. Особенности апеллятивных номинаций современного украинского дискурса (на материале сериала «Однажды под Полтавой»). В статье рассматриваются особенности номинаций адресата в современном украинском разговорном дискурсе. Обзор осуществлен на базе коммуникативной лингвистики и тех специфических признаков, которые характерны этому направлению. Анализ проводится на материале, представленном в сериале «Однажды под Полтавой». Автор обращает внимание на вопрос грамматической нормы и причин отклонения от нее при выражении апелляции, а также на такой важный признак апеллятивов как их адекватность / неадекватность в пределах заданной коммуникативной ситуации.

Ключевые слова: апелляция, вокатив, признак адекватности / неадекватности, коммуникативный акт и коммуниканты.

Boiko I. O. Specific features of appellative nominations in modern conversational discourse. The research of a modern colloquial discourse is one of up to date's steam. The article shows specific nominative features of addressee in a modern Ukrainian discourse. And it deals with the conception of the appellative through the ideas of the communicative linguistic, these specific features, which are basic for this school.

The main purpose of the research is the study of appellative sphere and its content in the language. Appellative sphere could be understood as the group of speech units, the main communicative goal of which is to regulate the behavior of the addressee. The primary constructive element of these sphere is appellative (for Ukrainian language it is even more specific – vocative).

The analysis is implemented on the basis of Ukrainian show. The author pays attention to the question of grammar standard and the reasons for deviation from it, and to such important feature as adequacy / inadequacy of it as well.

It is concluded, that appellative is socio-depending phenomenon. These means take part in forming a wide range of communicative functions, making additional semantic characteristics of the whole expression, denoting regulative, index and emotive meaning.

The important question about the reasons for deviation from the norm in expressing appellative is explained by next reasons: the process of simplification in expressing it influences of other languages; unpopularity of specific Ukrainian forms.

Key words: appellative, vocative, vocative case, the feature of adequacy / inadequacy, communicative act and communicants.

Сучасний український розмовний дискурс — це живе мовлення в багатоманітті його виявів, що служить регулятором процесів соціалізації

(комунікація учасників передбачає наявність спільних фонових знань, що дозволить визначити зафіксований комунікативний акт як успішний) й індивідуалізації особистості (виявляється у творчому потенціалі учасників, що репрезентовано в індивідуалізації мовлення). Його домінантними ознаками виступають: невимушеність, спонтанність, приватність, емоційність [9]. Проте найважливішою ознакою є формальна діалогічність розмовного дискурсу [4: 8].

Його специфіка полягає також у намаганні учасників максимально стиснути інформацію, що передається, створити такий код спілкування, коли комуніканти розумітимуть один одного з півслова. Тому доходимо до висновку, що цей код відзначається ситуативною зв'язністю, інформаційною редукованістю й підвищеною експресивністю. Цей тип дискурсу тяжіє до ідентифікації (чітка визначеність позицій учасників комунікації), експлікації (тяжіння до пояснень, розгортання змісту) та каузації (встановлення причинно-наслідкових зв'язків).

Оскільки явище розмовного дискурсу перебуває в постійному русі й розвитку, саме тому воно є багатоконпонентним за своєю структурою. Апелятивна сфера виступає важливим складником сучасного розмовного дискурсу. Під апелятивною сферою, услід за М. Скабом [8], будемо розуміти сукупність мовних одиниць різних ярусів, використовуваних мовцями для виконання спеціального комунікативного завдання – встановити, підтримувати та регулювати мовленнєвий контакт між учасниками спілкування. Таким чином, апелятивна сфера – це таке коло мовленнєвих одиниць, основною комунікативною метою якого є регуляція поведінки адресата чи то шляхом спонукання його до певної дії або до відповіді на питання, чи то навпаки – шляхом заборони певної дії або повідомлення інформації з метою змінити наміри адресата здійснити певну дію [6]. Головним структурним елементом апелятивної сфери виступає апелятив.

Матеріалом для спостережень послуговували діалогічні мікроконтексти (444 апелятивні одиниці на 8 епізодів загальною тривалістю 3 години 47 хвилин), які добиралися методом суцільної вибірки із серіалу «Одного разу під Полтавою», що дають змогу характеризувати стан апелятивної сфери сучасного українського розмовного дискурсу.

Як було зафіксовано нами, апелятиви беруть активну участь у формуванні цілого класу комунікативних функцій, активно долучаються до утворення додаткових семантичних характеристик висловлювання, виражаючи регулятивний, індексальний та емоційний зміст. Регулятивний зміст пов'язаний із встановленням, підтримкою і роз'єднанням контакту, індексальний зміст характеризує психологічний склад і соціальний статус мовця; емоційний зміст є додатковим у акорді значень апелятива.

Під час спостереження над мовним матеріалом окрім власне статистичного його опрацювання, нашу увагу привернуло також питання адекватності / неадекватності апелятивної номінації. «Що може бути простіше комунікативної ситуації «я сказав – ти зрозумів»», – запитував свого часу Ю. Лотман

[5]. Дійсно, з одного боку, близький досвід комунікантів дозволяє їм легко порозумітися, однак виникають ситуації, пов'язані з недостатнім розумінням, нерозумінням, непорозумінням, небажанням розуміти. Прикметним у цьому плані є вислів О. Пешковського про те, що потрібно говорити правильно і зрозуміло, тому що навіть при жорсткій стандартизації літературної мови, усі завжди і всюди говорять певною мірою незрозуміло, а в пересічному спілкуванні сільський житель і не здогадується, що його мовлення може бути «правильним» чи «неправильним». Він говорить, як пташка співає [7].

У нормі апелювативні одиниці не містять ніякої інформації, тому будь-яке відхилення від норми несе нову інформацію індексального чи емоційного характеру. Наприклад, нестандартне звертання змушує адресата шукати причину такої мовленнєвої дії і формулювати її в термінах прагматичної інтерпретації. Міжособистісна комунікація за своєю природою має стратегічний характер. Використовуючи набір різноманітних комунікативних стратегій, тактик та установок, можливо впливати на успіх комунікативного акту в цілому. Існує широкий спектр комунікативних засобів, використання яких може сприяти зростанню ймовірності успішного здійснення міжособистісної комунікації або навпаки недоречно вживання їх у розмовному дискурсі має змогу значно зменшити таку ймовірність.

Особливий функціональний статус мають апелювативні одиниці як засіб налагодження контакту зі співрозмовником. Саме вони демонструють прямий зв'язок біологічної статі людини з її культурною ідентичністю, соціальним статусом, поведінкою загалом і мовою зокрема. Щоб розпочати комунікацію потрібно ідентифікувати адресата, вибравши при цьому номінацію, яка найбільш відповідає ситуації спілкування: для незнайомця – «на око», за найхарактернішою ознакою, для знайомого – за відомими характеристиками і типами стосунків. При цьому саме гендерний фактор завжди враховується, а іноді стає вирішальним. У найзагальніших рисах при виборі звертання відбувається диференціація ознак адресата на базовому рівні категоризації. Цей процес стимулює всі когнітивні здібності людини: сприйняття, логічне мислення, уява та інше.

Процес номінації за допомогою звертань дещо відрізняється від процесу загальнономовної номінації. Для номінацій, здійснюваних формами звертання, релевантною виступає саме категорія адекватності / неадекватності. Під адекватністю номінації розуміється відповідність вживаної форми звертання характеристиці адресата та комунікативній ситуації. Категорія адекватності / неадекватності номінації виявляється з різним ступенем інтенсивності. Ця категорія виявляє безпосередню залежність від інтерпретації системи координат адресант – адресат. Коротко зазначимо, що при виборі форм звертання для адресанта всі дібрані ним лексеми будуть кваліфікуватися як адекватні. З позиції адресата – маркером неадекватної номінації виступатиме контекст, тобто має бути виражена незгода з обраною (для певної ситуації) номінацією. Стратегії добору апелюватива прагматично обумовлені: з ряду можливих варіантів обираються ті, які переносять об'єкт

до категорії, що використовується найбільш часто і є прийнятною для опису багатьох ситуацій. Саме тому одиниці зі складу апелятивної сфери відзначаються високою частотністю, прості за структурою і високоінформативні: значення пов'язані з адресатом, мовцем, стосунками між ними та ситуацією спілкування. Проте для мовця важливо не лише розпізнати ознаки адресата, але й співвіднести їх із власними, а також з пресупозиціями відносно знань, очікувань і намірів адресата.

«Дуже важливим у мові є поняття контексту. Мовні явища варіюються не лише відповідно до соціальних характеристик мовця, але й відповідно до соціального контексту, у якому ідентифікує себе мовець. Відношення між мовою та контекстом відображається як у мовній структурі, так і можуть бути представлені через поняття дейксису (дейксис служить для актуалізації компонентів ситуації мовлення і компонентів денотативного змісту висловлення. Сфера дейксису включає: вказівку на учасників мовленнєвого акту, так званий рольовий дейксис; вказівку на ступінь віддаленості об'єкта висловлювання; вказівку на часову та просторову локалізацію факту мовлення)» [1]. Поза контекстом жодне висловлювання не може бути розцінено як увічливе чи неввічливе [3]. Саме тому, форми апеляції – соціально залежні феномени. Вони відображають складні соціальні стосунки учасників мовленнєвого акту, а в різних соціальних контекстах вживаються різні апелятиви.

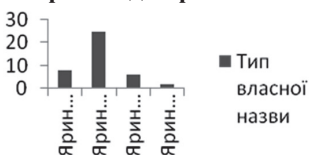
Перш ніж перейти до безпосереднього аналізу власне апелятивних одиниць, коротко зупинимось на загальномовних особливостях досліджуваного матеріалу: 1) дія відбувається на власне українському ґрунті в невеликому селі під Полтавою, що видається нам досить важливим, оскільки, як відомо, мовне койне цього регіону лягло в основу сучасної української літературної мови; 2) мовлення персонажів активно представлено суржиковим варіантом, що є характерною ознакою сучасного українського розмовного дискурсу; 3) наявність незначної кількості персонажів, які проте мають яскраву соціально-статусну маркованість: Яринка та Юрчик – молода сімейна пара, головні персонажі; Вітя – сусід та кум Юрчика; Віра – краща подруга Яринки, власниця сільської крамнички, яка закохана в мільйонера Сашка; Сашко – сільський дільничний, представник виконавчої влади й дід Петро – пенсіонер (є представником старшого покоління). До цих осіб періодично долучаються епізодичні персонажі.

Звичайно, найпоширенішою групою апелятивних одиниць є **власні назви** – імена, імена по батькові, рідше прізвище та варіанти їх поєднань. Причому використання того чи того морфемного варіанта слугує додатковою характеристикою комунікантів – їхніх стосунків, самої комунікативної ситуації та їх ставлення до неї, оцінка учасників тощо.

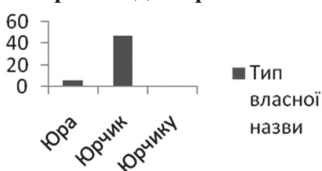
При доборі персонажами апелятивів для ідентифікації одне одного простежуються такі тенденції:

1) надається перевага не паспортному варіантові імені, а його зменшувально-пестливій формі:

Звертання до Яринки на ім'я

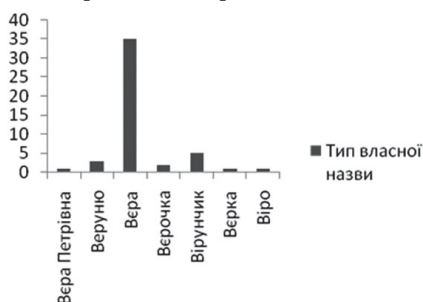
Звертання до Юрчика на ім'я

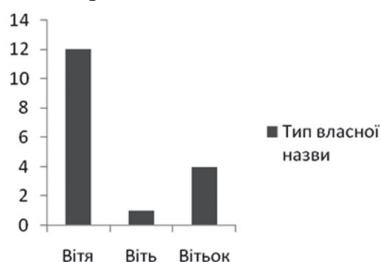
Причому для жіночого варіанта домінантним є саме нормативний кличний відмінок імені — *Яринко* та *Яриночко* (загальна кількість номінацій 31 з 42 зафіксованих), а для чоловічого — так само використання вокатива (*Сашко* — 13 номінацій на ім'я, без жодної фіксації відхилення) чи короткої форми (*Юрчик* — загальна кількість номінацій 47 з 79 зафіксованих), узус якої скоріше за все усталився під впливом сучасної російської мови, де це явище лінгвісти трактують як новий російський вокатив [2]. Це ж простежуємо на прикладі імені *Віть* та *Вітьок* (номінації такого типу зафіксовані 5 разів), хоча їх частотність є значно меншою порівняно з попереднім прикладом.

2) порівняно з паспортним варіантом переважає коротка форма імен:

Звертання до Віри на ім'я

Звертання до Віті на ім'я

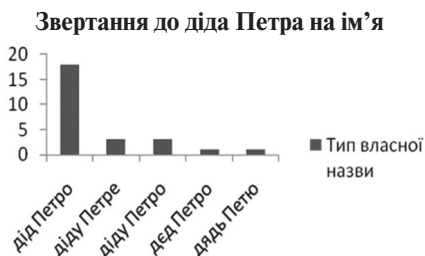
Як для жіночого, так і для чоловічого варіанта домінантними є імена, виражені номінативом — *Вера* (загальна кількість номінацій 35 з 48 зафіксованих) та *Вітя* (загальна кількість номінацій 24 з 29 зафіксованих). Слід також зазначити, що майже всі похідні імена від *Віри* мають яскраво виражену ознаку суржиковості: *Вера*, *Верочка*, *Верка* та навіть *Вера Петрівна*.

Нами зафіксовані поодинокі випадки звертань на ім'я та по батькові: *Ну що ж, Вера Петрівна, ваші показання я запам'ятав; Віро Петрівна, не зайнята?; Дякую, Александр Вікторович* (3 рази) та на прізвище — *Так, Сидорчук, на вихід!* (1 раз).

Якщо говорити про ті додаткові функціонально-семантичні відтінки, що їх набувають апелювативи в ході незначної морфемної трансформації, то яскраво улесливисто відзначаються форми імен — *Юрчику*, *Юрасику*, *Яриночко* (відзначимо, що таку тональність у свідомості мовців мають саме форми вокатива): *Юрасику-карасику; Юрчику, з днем народження!; Слухай, Яриночко, а може це?; ім'я Юрчик може мати як іронічну забарвленість, так і*

нейтральну, та навіть подекуди набувати ласкавої тональності, пор.: *Юрчик, а чому ти з цирком не поїхав?*; *Юрчик, велика стаття була про тебе у газеті, коли ти трактор у болоті утопив*; *Юрчик, Юрчик, це ж треба було свиню Клеопатрою назвати*. Цікаво, що з метою привернення уваги й для вираження злості чи роздратування мовець обирає саме апелятив, виражений формою називного відмінка: *Юра, розберися!*; *Юра!*

Дід Петро є представником старшого покоління, оскільки всі інші персонажі є значно молодшими від нього. Саме тому до цього адресата використовуються звертання змішаного типу за моделлю «вторинна родинна номінація + ім'я»: домінантним виступає звертання, виражене номінативом – *дід Петро* (загальна кількість номінацій 18 з 26 зафіксованих) та лише 6 із них вокативом – *дїду Петро, дїду Петре*.

Сам же дід Петро щодо інших вживає традиційно народні звертання: *Е, молодиче, бери папір, пиши; Послухай, карась бізнесу, ця схема розрахована на місяць годування*; *Верка, ти зовсім ледача* (перевага надається згрубілому народному варіанту); *Здорова, хлопці; О, дівчатко!* (давня форма апеляції до осіб жіночої статі, що вживається в множині).

Наступною активною групою апелятивів виступають **родинні номінації**: *Определися вже, чоловіче!* Саме родинній номінації віддають перевагу Юрчик і Вітя при звертанні один до одного. Так, апелятив *куме* у його нормативній граматичній оформленості зустрівся нам в абсолютній кількості – 48 разів, а також зафіксовано звертання до куми – *...кумо, що вам конкретно не подобається?* та його яскравий народно-поетичний варіант – *Дай боже, кумцю!*

Субординативний тип. Апелятиви на позначення посадового становища, роду занять, рангу: *Здрівля желаю, пане майор!*; *Вибачте його, пане ветеринар!*; *Не, ну, начальник, ми ж не якісь там фраєра!* Слід зазначити, що в комунікативній ситуації, де одним із актантів виступає мільціонер Сашко, переважають апелятиви саме цієї семантичної групи (зафіксовано 16 номінацій): *Ох, і важко вас застати на робочому місці, пане участковий!*; *Пане участковий, що ви мелете!* Якщо говорити про ті додаткові функціонально-семантичні відтінки, яких набувають апелятиви субординативного типу, то їх яскравою ознакою є іронічність: *Сідайте, пане генерал!* (до Сашка, який є значно нижчим у своєму званні); *Пані продавщиця, а дайте пляшку найдорожчого шампанського* (до Сашка, коли той підміняє Віру в крамниці).

Звертання **демографічного типу**, тобто номінації об'єкта за найзагальнішими родовими ознаками, які взагалі є частотними для українського

розмовного дискурсу, фіксувалися нами вкрай рідко: *Ну що, хлопче, хочеш поговорити з моїм другом?* Це пояснюється майже повною відсутністю комунікативних ситуацій спілкування між незнайомими комунікантами або ж актантами із незначним ступенем знайомства.

Помітне місце посідають апелювативи **загальні назви, що маркують учасників комунікативної ситуації як членів соціуму**: *То що, джентльмени, може нарешті розкажете!; Я перепрошую, панове, тут є охочі даму на мотоциклі покатати?; Гражданочко, а скільки грошей пропало?; Єс, сер!; Ой, подруго, що ти починаєш?; Чуєш, випускниці, а що це з моїм платтям сталося?; Мадам, що ви делаете?; Шановна, ви хочете, щоб злочинців було покарано?* Неофіційну тональність має апелюватив виражений лексемами *друг / подруга / друзі*: *Ой, подруго, мені тут все понятно!; Знаєш, падруга...*, при цьому, як бачимо, паралельно живаються нормативна форма звертання, виражена кличним відмінком, та його суржиковий варіант.

Не можемо оминати увагою й наявність апелювативів змішаного типу, утворених за схемою «метафоризована номінація + власна / загальна назва» чи «загальна назва, що маркує учасників комунікативної ситуації як членів соціуму + власна назва»: *Дорога Вера, я давно хотів сказати...; Дорогі гості, прошу тиші!; Доброго дня, пані Вера!*

Останні дві семантичні групи звертань складають метафоризовані номінації та фамільярні апелювативи. Метафоризовані номінації – індивідуальні ласкаві звертання, які надають висловлюванням додаткової експресивності. Вони можуть бути взяті з власне української народної традиції, як от: *Пасіба тобі, рибочко!; Сашко, сонечко, я тебе прошу; Ну що, киці, погасаєм? Та не хвилюйся ти так, мацьонка* (примітка сценариста: *Мацьонка – дівчука-красавиця, тєлочка*); *Привет, невесто!* Частотно зафіксованою тенденцією є використання апелювативів цього типу в іронічно-саркастичних контекстах, де лише одна номінація була загальною назвою типу вторинної родинної номінації: – *Так, дитино, а давай ти поживеш як у Радянському Союзі!* Усі ж інші потребували ширших фонових та культурних знань з різних галузей: *Так, Хью Хефнер, у твого будиночка дах поїхав!* (Яринка до Юрчика); *Чого прийшов, Іуда?* (до кума); *Так, Отелло, я що на допиті?* (Віра до Сашка); *Привет, Льолік і Болік!* (Віра до Юрчика і Віті); *Пішли, Чип і Дейл, будемо рятувати світ!* (Сашко до Юрчика і Віті); *Ой, ну, перестань, киця-баба, не плач!* (Яринка до Віри) – українська адаптація американського варіанта номінації *жінка-кішка* також має виразну ознаку стьобовості.

Останню зафіксовану групу складають фамільярні звертання – група апелювативів, у системі яких поєднані як номінації, що виражають дружні стосунки комунікантів, проте мають дещо знижене стилістичне забарвлення, так і номінації, виражені згубними і вульгарними вокативами: *Стоять, падло, стоять!* (до кума); *йди сюди, скотина!* (до кума); *ти, ведьма!* (до Віри); *Іуда, мсти поганий, можеш до мене більше не підкатувати!* (до Сашка); *Ану, валіть звідси, йолопи!* (до Юрчика і Віті); *Будь ти проклятий, вбивця!* (до Юрчика).

Комунікативні ситуації засвідчують, що деякі комуніканти відчують комунікативний дискомфорт при вживанні того чи того апелюватива, однак

вербальна незгода була зафіксована нами лише один раз: – *Ахверісти!* – *Що...? Ахверісти? Та ми єдині люди, які хочуть зробити щось добре для нашого любимого села!* Неадекватність апелятива викликана, перш за все, невідповідністю очікуваням адресата. Так, неочікуване / недоречне з погляду адресата звертання, пов'язане з тим, що якийсь його вчинок, дія викликають у співбесідника негативну оцінку – реакцію протилежну тій, на яку адресат розраховує або оцінює як адекватну.

У випадку вдалих звертань, як було продемонстровано вище, та навіть більше – використання апелятива-комплімента, виникає можливість встановити контакт і створити позитивне налаштування для подальшого розвитку розмови. Додатковими припустимими засобами в апеляції виступає гіперболізація та метафоризація мовлення, проте лише до певної міри. А вже в протилежному випадку апелятив може викликати небажаний перлокутивний ефект. Важливо не лише не применшити гідність свого партнера, але й не перебільшити з титулуванням. Т. Шинкаренко зазначає, що люди не люблять, коли їх називають не так, як вони самі себе називали б [10].

Дослідження найпопулярніших апелятивних моделей та питань комунікативних невдач розкривають не лише питання «людина в мові», а й спонукають залучення загальнокультурологічних, гендерних, соціологічних, етичних, психологічних та багатьох інших галузей знань.

Скоріше за все, у кличному відмінку вживаються саме ті апелятивні номінації (як власні, так і загальні), які усталювалися в узусній традиції українців протягом багатьох століть. Саме тому маємо звертання типу – *Яринко, Сашко, Юрку, діду* тощо. У той же час новіші імена та новоутворені чи подекуди запозичені номінації перебувають радше в стані неповної адаптації до правописної норми. Тому вживання називного відмінка на місці необхідного кличного пояснюється: 1) процесом спрощення, полегшенням у вживанні форм; 2) особливостями мови, через яку відбулося запозичення; 3) непопулярністю з певних причин (які історично власне важко встановити) питомих вокативних форм, а тому маємо переважання номінативних одиниць як засобів апеляції.

Отже, дослідження у галузі сучасного розмовного дискурсу крізь призму комунікативної лінгвістики залишаються на сьогодні вельми перспективними, а знання про сучасні тенденції у сфері апеляції між учасниками комунікативного акту значно розширять як власне лінгвістичні надбання, так і досвід суміжних із мовознавством наук. У нашій розвідці ми досить детально зупинилися на притаманних сучасному українському розмовному дискурсу типах апелятивів. Відзначили позитивну тенденцію до домінування власне вокативу, як форми вираження звертання, і лише коротко окреслили причини його заміщення не завжди нормативним номінативом, у чому і вбачаємо подальші перспективи майбутніх розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бейлина Е. П. Обращение как синтаксическая единица / Е. П. Бейлина // Филологический сборник. – Алма-Ата : Изд-во Казахского гос. ун-та, 1973. – Вып. 12. – С. 198–205. 2. Даниэль М. А. «Новый» русский вокатив: история формы усеченного

обращения сквозь призму корпуса письменных текстов / М. А. Даниэль // Корпусные исследования по русской грамматике. / Ред.-сост. К.Л. Киселева, В.А. Плунгян, Е.В. Рахилина, С.Г. Татевосов. — М. : Пробел, 2009. — С. 224—244. 3. **Касіян Г.** Теоретичні засади вивчення ввічливості як прагматично-етичної категорії міжособистісного спілкування / Г. Касіян // Наукові записки. — Випуск 118. — Серія: Філологічні науки (мовознавство) — Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. — С. 238—244. 4. **Лагутин В. И.** Проблемы анализа художественного диалога (К прагмалингвистической теории драмы) / В. И. Лагутин. — Кишинев : Штиинца, 1991. — 97 с. 5. **Лотман Ю. М.** Семиосфера / Юрий Михайлович Лотман. — С.-Петербург : «Искусство — СПб», 2000. — 704 с. 6. **Мечковская Н. Б.** Социальная лингвистика / Н. Б. Мечковская. — М. : Аспект Пресс, 1996. — 207 с. 7. **Пешковский А. М.** Объективная и нормативная точка зрения на язык / Александр Матвеевич Пешковский // Звегинцев В. А. История языкознания XIX—XX веков в очерках и извлечениях. — Т. II. — М. : Государственное учебно- педагогическое издательство Министерства просвещения РСФСР, 1960. — С. 230—241. 8. **Скаб М. С.** Функціональна сфера апеляції в українській мові (семантика, граматика, прагматика, стилістика) / Мар'ян Стефанович Скаб / Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук — Київ, 2002. — 28 с. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1321435/> 9. **Харченко В. К.** Концептуальная модель современного разговорного дискурса: реальный или мнимый дефицит позитива? — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dspace.bsu.edu.ru/bitstream/123456789/856/1/Kharchenko%20V.K.%20DiDisku.pdf> 10. **Шинкаренко Т.** Коли «мадам», коли «сер» / Тетяна Шинкаренко. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/162/>

Бойко Інна Олександрівна — аспірант, викладач кафедри російської мови і літератури, Київський національний лінгвістичний університет, вул. Велика Васильківська, 73, м. Київ-150, 03680, Україна.

Тел. 093-827-75-15

E-mail: inno4ka.boyko@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-7885-8758>

Boiko Inna Oleksandrivna — Postgraduate student, Lecturer of Russian Language and Literature Department, Kyiv National Linguistic University, Kyiv-150, Velyka Vasylykivska Str., 73, 03680, Ukraine.